



KONFERENCIAKÖTET

Conference Proceedings

**Nemzetközi tudományos konferencia
a Magyar Tudomány Ünnepe alkalmából**

International Scientific Conference
on the Occasion of the Hungarian Science Festival

Sopron, 2025. november 6.

6 November 2025, Sopron

**FEJLŐDÉSI PÁLYÁK ÉS ÚJ TÖRÉSVONALAK A
FENNTARTHATÓSÁGI ÁTMENET IDŐSZAKÁBAN**

DEVELOPMENT TRAJECTORIES AND NEW DIVIDES IN TIMES OF SUSTAINABILITY TRANSITIONS

Szerkesztők / Editors:

RESPERGER Richárd, SZÉLES Zsuzsanna, TÓTH Balázs István

Nemzetközi tudományos konferencia a Magyar Tudomány Ünnepe alkalmából
International Scientific Conference on the Occasion of the Hungarian Science Festival

Sopron, 2025. november 6. / 6 November 2025, Sopron

**FEJLŐDÉSI PÁLYÁK ÉS ÚJ TÖRÉSVONALAK A
FENNTARTHATÓSÁGI ÁTMENET IDŐSZAKÁBAN**
DEVELOPMENT TRAJECTORIES AND NEW DIVIDES
IN TIMES OF SUSTAINABILITY TRANSITIONS

KONFERENCIAKÖTET
CONFERENCE PROCEEDINGS

LEKTORÁLT TANULMÁNYOK / PEER-REVIEWED PAPERS

Szerkesztők / Editors:

RESPERGER Richárd – SZÉLES Zsuzsanna – TÓTH Balázs István



SOPRONI EGYETEM KIADÓ

UNIVERSITY OF SOPRON PRESS

SOPRON, 2026



JUBILEUMI
TUDOMÁNYÜNNEP
2025



SCIENCE
JUBILEE
2025

Mottó: „200 év a tudás és a társadalom szolgálatában”
/ Motto: „200 years to knowledge and service to society”



**MAGYAR
TUDOMÁNY
ÉVE 2025/2026**

Felelős kiadó / Executive Publisher: Prof. Dr. FÁBIÁN Attila
a Soproni Egyetem rektora / Rector of the University of Sopron

Szerkesztők / Editors:

Dr. RESPERGER Richárd, Prof. Dr. SZÉLES Zsuzsanna, Dr. habil. TÓTH Balázs István

Lektorok / Reviewers:

Dr. BARTÓK István, BAZSÓNÉ Dr. BERTALAN Laura, Dr. BEDNÁRIK Éva,
Dr. CZIRÁKI Gábor, Dr. DIÓSSI Katalin, Dr. habil. BARANYI Aranka,
Dr. habil. JANKÓ Ferenc, Dr. habil. JUHÁSZ Tímea, Dr. habil. PAÁR Dávid,
Dr. habil. PAPP-VÁRY Árpád, Dr. habil. SZABÓ Zoltán, Dr. habil. TÓTH Balázs István,
Dr. HOSCHEK Mónika, Dr. KARNER Cecília, Dr. KERESZTES Gábor,
Dr. habil. KOLOSZÁR László, Dr. KÓPHÁZI Andrea, Dr. MÉSZÁROS Katalin,
Dr. NÉMETH Nikoletta, Prof. Dr. OBÁDOVICS Csilla, Dr. PALANCSA Attila,
PAPPNÉ Dr. VANCSÓ Judit, Dr. RESPERGER Richárd, Prof. Dr. SZÉKELY Csaba,
Prof. Dr. SZÉLES Zsuzsanna, Dr. SZÓKA Károly, Dr. TAKÁTS Alexandra

Tördelőszerkesztő / Layout Editor: Dr. RESPERGER Richárd

ISBN 978-963-334-579-5 (pdf)

DOI: <https://doi.org/10.35511/978-963-334-579-5>

A kötetben közölt tanulmányok tartalmáért kizárólag a szerzők felelősek.
/ The authors are solely responsible for the content of the papers published in this volume.

Creative Commons license: CC BY-NC-SA 4.0 DEED



Nevezd meg! - Ne add el! - Így add tovább! 4.0 Nemzetközi
Attribution-NonCommercial-ShareAlike 4.0 International

SZERVEZŐK

Soproni Egyetem Lámfalussy Sándor Közgazdaságtudományi Kar (SOE LKK),
A Soproni Felsőoktatásért Alapítvány

A konferencia elnöke: Prof. Dr. SZÉLES Zsuzsanna PhD egyetemi tanár, dékán (SOE LKK)

A konferencia Tudományos Bizottsága:

- Prof. Dr. FÁBIÁN Attila PhD egyetemi tanár (SOE LKK); a Soproni Egyetem rektora;
- Prof. Dr. KULCSÁR László CSc professzor emeritus (SOE LKK);
- Prof. Dr. OBÁDOVICS Csilla PhD egyetemi tanár, Doktori Iskola-vezető (SOE LKK);
- Prof. Dr. SZALAY László DSc egyetemi tanár (SOE LKK);
- Prof. Dr. SZÉKELY Csaba DSc professzor emeritus (SOE LKK);
- Prof. Dr. SZÉLES Zsuzsanna PhD egyetemi tanár (SOE LKK);
- Prof. Dr. Clemens JÄGER PhD egyetemi tanár, dékán (FOM Közgazdaságtudományi és Menedzsment Egyetem, Essen, Németország), c. egyetemi tanár (SOE);
- Prof. Dr. Alfreda ŠAPKAUSKIENĖ PhD egyetemi tanár (Vilniusi Egyetem, Közgazdaságtudományi Kar, Litvánia);
- Dr. habil. BARANYI Aranka PhD egyetemi docens (SOE LKK);
- Dr. habil. KOLOSZÁR László PhD egyetemi docens (SOE LKK);
- Dr. habil. PAPP-VÁRY Árpád Ferenc tudományos főmunkatárs (SOE LKK);
- Dr. habil. POGÁTSA Zoltán PhD egyetemi docens (SOE LKK);
- Dr. habil. SZABÓ Zoltán PhD egyetemi docens (SOE LKK);
- Dr. habil. TÓTH Balázs István PhD egyetemi docens, a Lámfalussy Kutatóközpont igazgatója (SOE LKK);
- Dr. habil. Eva JANČÍKOVÁ PhD egyetemi docens (Pozsonyi Közgazdaságtudományi Egyetem, Nemzetközi Kapcsolatok Kar, Szlovákia);
- Dr. Rudolf KUCHARČÍK PhD egyetemi docens, dékán (Pozsonyi Közgazdaságtudományi Egyetem, Nemzetközi Kapcsolatok Kar, Szlovákia).

A konferencia Szervező Bizottsága:

- Dr. MÉSZÁROS Katalin PhD egyetemi docens, dékánhelyettes (SOE LKK)
- PAPPNÉ Dr. VANCSÓ Judit PhD egyetemi docens, intézetigazgató, dékánhelyettes (SOE LKK);
- Dr. HOSCHEK Mónika PhD egyetemi docens, intézetigazgató (SOE LKK);
- Dr. NÉMETH Nikoletta PhD egyetemi docens, intézetigazgató (SOE LKK);
- Dr. BARTÓK István János PhD egyetemi docens (SOE LKK);
- Dr. SZÓKA Károly PhD egyetemi docens (SOE LKK);
- Dr. DIÓSSI Katalin PhD adjunktus (SOE LKK);
- Dr. RESPERGER Richárd PhD adjunktus (SOE LKK).

ORGANIZERS

University of Sopron, Alexandre Lamfalussy Faculty of Economics (SOE LKK),
For the Higher Education in Sopron Foundation

Conference Chairperson: Prof. Dr. Zsuzsanna SZÉLES PhD Professor, Dean (SOE LKK)

Scientific Committee:

- Prof. Dr. Attila FÁBIÁN PhD Professor (SOE LKK), Rector of the University of Sopron;
- Prof. Dr. László KULCSÁR CSc Professor Emeritus (SOE LKK);
- Prof. Dr. Csilla OBÁDOVICS PhD Professor, Head of Doctoral School (SOE LKK);
- Prof. Dr. László SZALAY DSc Professor (SOE LKK);
- Prof. Dr. Csaba SZÉKELY DSc Professor Emeritus (SOE LKK);
- Prof. Dr. Zsuzsanna SZÉLES PhD Professor, Dean (SOE LKK);
- Prof. Dr. Clemens JÄGER PhD Professor, Dean (FOM University of Applied Sciences for Economics and Management, Essen, Germany), Honorary Professor (SOE);
- Prof. Dr. Alfrida ŠAPKAUSKIENĖ PhD Professor (Vilnius University, Faculty of Economics and Business Administration, Lithuania);
- Dr. habil. Aranka BARANYI PhD Associate Professor (SOE LKK);
- Dr. habil. Árpád Ferenc PAPP-VÁRY PhD Senior Research Fellow (SOE LKK);
- Dr. habil. Zoltán POGÁTSA PhD Associate Professor (SOE LKK);
- Dr. habil. Zoltán SZABÓ PhD Associate Professor (SOE LKK);
- Dr. habil. Balázs István TÓTH PhD Associate Professor, Director of the Lamfalussy Research Centre (SOE LKK);
- Dr. habil. Eva JANČÍKOVÁ PhD Associate Professor (University of Economics in Bratislava, Faculty of International Relations, Slovakia);
- Dr. Rudolf KUCHARČÍK PhD Associate Professor, Dean (University of Economics in Bratislava, Faculty of International Relations, Slovakia).

Organizing Committee:

- Dr. Judit PAPPNÉ VANCSÓ PhD Associate Professor, Director of Institute, Vice Dean (SOE LKK);
- Dr. Tamás PIRGER PhD Assistant Professor, Vice Dean (SOE LKK);
- Dr. Mónika HOSCHEK PhD Associate Professor, Director of Institute (SOE LKK);
- Dr. Nikoletta NÉMETH PhD Associate Professor, Director of Institute (SOE LKK);
- Dr. István János BARTÓK PhD Associate Professor (SOE LKK);
- Dr. Gábor KERESZTES PhD Associate Professor, Vice Dean (SOE LKK);
- Dr. habil. László KOLOSZÁR PhD Associate Professor (SOE LKK);
- Dr. Károly SZÓKA PhD Associate Professor (SOE LKK);
- Dr. Katalin DIÓSSI PhD Assistant Professor (SOE LKK);
- Dr. Richárd RESPERGER PhD Assistant Professor (SOE LKK).

TARTALOMJEGYZÉK / CONTENTS

1. szekció: Társadalmi kihívások és társadalmi innovációk

Session 1: Social Challenges and Social Innovations

Társadalmi törésvonalak és reziliencia az egyszülős családok körében BUJDOSÓ-KURUCSÓ Alexandra	12
A 70 az új 60? Kit tartunk idősnek napjainkban? TRUNKOS Ildikó	20
Alternatives, Challenges, and Opportunities in the Automotive Industry of the 21st Century János Pál PÁTZAY – Máté NAGY	29
Informális gazdasági kapcsolatok a vidéki térségekben Magyarországon. Összehasonlító vizsgálat, 1998–2024 KULCSÁR László – David L. BROWN – OBÁDOVICS Csilla	38
A nagy nyelvi modellek kreativitásának kérdései a kreatív problémamegoldás tükrében - Koncepcionális kiindulópontok DROBNY-BURJÁN Andrea	47

2. szekció: Turizmus és marketing, fenntartható turizmus

Session 2: Tourism and Marketing, Sustainable Tourism

Petfluencer marketing: Kisállatok mint véleményvezérek a közösségimédia marketingben – Tika the Iggy kutya influencer és Marta Sierra humán influencer Instagram-aktivitásának összehasonlító tartalomelemzése DINGFELDER Patrícia – PAPP-VÁRY Árpád Ferenc	59
Kötelező láthatóságból stratégiai kommunikáció: a hazai fejlesztési programok kommunikációs csomagjainak összehasonlító elemzése HIDASAI Andrea	69
Az élményalapú fenntartható agroturizmus témában végzett bibliometriai áttekintés Az élményalapú fenntartható agroturizmus témában végzett bibliometriai áttekintés BOGNÁR Éva – HOSCHEK Mónika – DUNAY Anna	82
Sztárfutballisták márkaépítése a közösségi médiában – Kvalitatív vizsgálat a digitális jelenlét, a hitelesség és a piaci érték kapcsolatáról MOLNÁR Dominik – PAPP-VÁRY Árpád Ferenc	94
Egy magyar futballszár és személyes márkájának felemelkedése – Szoboszlai Dominik márkaépítésének elemzése a digitális és sportpiaci térben KORIM Dorina – PAPP-VÁRY Árpád Ferenc	111

3. szekció: Fenntarthatósági átmenet és digitális innovációk

Session 3: Sustainability Transition and Digital Innovations

Adatvezérelt fenntarthatóság: ellátási lánc szimulációs labor a zöld döntés szolgálatában SALUSINSZKY András – BUDAI László	127
Sárvár városi erdeinek klímavédelmi szerepe a fenntarthatósági átmenet tükrében KIRÁLY Éva – BOROVIKCS Attila	138
Digitális fejlesztésekkel megoldható környezeti fenntarthatóságot érintő kihívások a hazai agrárinnovációs ökoszisztémával összefüggésben HOLÁN Balázs – SZÓKA Károly – RADÁCSI László	155
Digitalizációs attitűd vizsgálata egyetemi hallgatók körében KERESZTES Gábor – NÉMETH Nikoletta – MÉSZÁROS Katalin	172

4. szekció: Fenntartható pénzügyek – Fenntartható gazdálkodás

Session 4: Sustainable Finance – Sustainable Management

Az ESG múltja, jelene és jövője a magyarországi vállalatok életében SZABÓ Csaba	186
Zöld szemlélet a Soproni Egyetemen NÉMETH Nikoletta – MÉSZÁROS Katalin	201
A fenntartható közúti áruszállítás járművei: kihívások és lehetőségek EGERVÁRI István	213
A várostervezés új kihívásai OSZVALD Ferenc Nándor	227

5. szekció: Global and Regional Aspects of Sustainable Development

Session 5: Global and Regional Aspects of Sustainable Development

Sociocultural Influences on Green Transition: Community Resilience and the Solar Energy Shift in Lebanon Nadine AL AMINE	241
From Barriers to Action: Individual Responsibility and Solutions for Selective Waste Collection in Western Hungary Boglárka KONKA – Veronika LÁSZLÓ – Andrea Magda NAGY – Stefánia Matild TÖREKI – Zsuzsa DARIDA	254
Digital Twins in Sustainable Supply Chain Management: An Exploratory Cross-Case Analysis Magdalena WITTMANN	266
Bridging the Divide: A Systematic Literature Review of Sustainability Pathways for SMEs in Sub-Saharan Africa Amid Global Sustainability Transitions Eulalia ANG'EDU – Katalin DIÓSSI	278

Intermodal Transport, Sustainability, and Security Challenges in South Africa’s Automotive Logistics

Anikó RICHTER – Csaba I. HENCZ 296

6. szekció: Sustainable Economy and Management (személyes)

Session 6: Sustainable Economy and Management (in-person)

Toward Zero Waste: Applying the 9R Framework in Sustainable Event Management

Katalin VIGH – Katalin DIÓSSI 308

Essential Steps in Sustainable Corporate Event Management

Katalin VIGH – Katalin DIÓSSI 318

Exploring the Impact of Mountain Tourism Facilities and Activities on Domestic Tourism Consumption and Sustainability of Local Community Livelihoods Community: A Literature Review

Deborah KANGAI – Árpád Ferenc PAPP-VÁRY – Viktória SZENTE 326

Sustainability by Design: User Experience Strategies in Green Tourism Marketing

Nawres DHOUB – Éva BEDNÁRIK 340

Integrált jelentések a magyarországi tőzsdei kibocsátók körében

BARTÓK István János 353

7. szekció: Sustainable Economic Decisions

Session 7: Sustainable Economic Decisions

Analyst Forecast Properties Around IFRS-Based Consolidation: Coverage, Dispersion, and Bias in Morocco

Saddek BAROUD – Anita TANGL 363

Behavioral Finance for Rational and Sustainable Decision-Making Capital Markets - An Analysis of Investor Behavior Using the Example of Wirecard AG

Mathilda STOCKHAUS – Christian BERNER 378

Designing ESG Reports with Nudges: Integrating Behavioural Insights into CFO-Led Sustainability Reporting

Safaâ HOUNA – Lena Lotta STICKEN – Károly SZÓKA 403

Integrating AI-driven Macroeconomic Forecasting with Exchange Rate Hedging: The Case of Japanese Yen

Avaz MAMMADOV – Kanan MAMMADLI – Károly SZÓKA – Balázs István TÓTH 421

Der Einfluss der deutschen § 6b EStG-Rücklagenbildung im internationalen Rechnungslegungsstandart nach IFRS für eine deutsche Personengesellschaft einer multinationalen Unternehmensgruppe

Linda MATTHES – Katalin DIÓSSI – Zsuzsanna SZÉLES 435

Reconceptualizing Organizational Commitment in the Age of Sustainability: A Reflexive Grounded Theory Perspective on Fragmentation and Complexity in the Public Sector Jessica KULCZYCKI – Katalin DIÓSSI	454
Eine kritische Analyse der Vereinbarkeit zwischen Nachhaltigkeit und KI in Unternehmen André HEISLER – Károly SZÓKA	468
8A. szekció: Fenntarthatósági kihívások és innovatív válaszok <i>Session 8A: Sustainability Challenges and Innovative Responses</i>	
Magyar divatipari designer márkák online- és offline megjelenésének elemzése VIZI Noémi	478
Bizalom és hitelesség az influencerszer-marketingben: digitális kommunikáció a kutyaeledel szektorban CSÓTYA Klára – LUKÁCS Rita – PAPP-VÁRY Árpád Ferenc	492
8B. szekció: Fenntarthatósági kihívások és innovatív válaszok <i>Session 8B: Sustainability Challenges and Innovative Responses</i>	
A mesterséges intelligencia lehetőségei a nyugdíjbiztonság területein SZABÓ Zsolt Mihály	511
Virtuális migráció? A távmunka, mint új dimenzió a fenntartható mobilitásban GAÁL Sándor András – OBÁDOVICS Csilla – RESPERGER Richárd	520
Az egészségműveltség fejlesztése a gyógyszertárakban a fenntarthatóság figyelembevételével PORZSOLT Péter – PAPP-VÁRY Árpád Ferenc	535
9. szekció: Sustainable Economy and Management (online) <i>Session 9: Sustainable Economy and Management (online)</i>	
Hidden Fault Lines in Sustainability Transitions: Silence, Commitment, Citizenship and Machiavellianism Andrea MÁTÉ	547
Investigation of Differences in Labour Productivity Between the Visegrád Group Countries (V4) Compared to Germany and the Impact on Their Workers' Wages Andreas HUTH	567
Sustainable Management in Inpatient Long-Term Care in Germany Through Competence-Based Staffing Rita ZÖLLNER – Silke MAGES	581
Overview of Employment Forms of University Students in the Mirror of Changes in Legislation, with Particular Respect to Dual Training in Hungary Tünde FIERS – Ágnes SIKLÓSI – Krisztina A. SISA	599

10. szekció: Sustainability Challenges and Innovations

Session 10: Sustainability Challenges and Innovations

The Concept of Vulnerable Households in European Energy Policy Ágnes VÁRADI	615
Co-Creation and Personalisation in Autonomous Mobility: A Qualitative Exploration of User Expectations Phillipp NOLL – Nils Andreas EIBER	626
How Do ESG Factors Influence Financial Performance in Leading Sustainable Companies? László Zoltán KUCSÉBER	646
Emotional Artificial Intelligence in Interpersonal Leadership: Technological Implementation and Social Impact Nils Andreas EIBER – Rüdiger GRIMM	655
Regulatory AI as Catalyst: Framework for Sustainable Financial Transformation Alexander Maximilian RÖSER – Cedric BARTELT – Ricky WEIß	678

11. szekció: Poszter szekció

Session 11: Poster Session

Organizational Theory in the Context of Climate Change and Potential Application for the Green Transition of the Iron and Steel Industry Beáta BURÓ	696
Quantitative Easing and Its Effects on Economies: A Systemic Literature Review With a European Focus Magnus RADEMACHER	716
Der Wert von Daten als nachhaltige Ressource: Chancen und Risiken im Kontext von Künstlicher Intelligenz Chantal LEISING	744
Csepreg, a boldog utazó desztinációja Vas vármegyében HORVÁTH Kornélia Zsanett	766
A holland körforgásos gazdaság hatása a holland országimázsra KALCSÚ Zoltán – BEDNÁRIK Éva	782
Dróntechnológia a vasúti infrastruktúra szolgálatában: nemzetközi trendek és a hazai tapasztalatok KOLOSZÁR László – IONESCU Astrid	796

Az ESG múltja, jelene és jövője a magyarországi vállalatok életében

ESG in Hungary: Its Past, Present, and Future in Corporate Life

SZABÓ Csaba

Mérnökinformatikus BSc (Kecskméti Főiskola), okleveles közgazdász MSc (BGE)

BSc in Computer Science (Kecskmét College), MSc in Economics (BGE)

Absztrakt:

Az ESG 2024-ben ambiciózus célkitűzésként jelent meg a magyarországi vállalatok életében, melynek egyik alappilléret az Európai Unió által megalkotott szabályozási keretrendszer, másik meghatározó elemét pedig annak a hazai jogrendbe történő átültetése alkotta. Ezek a szabályozások jelentős adminisztratív és cselekvési teherként jelentek meg a vállalatok életében, amelyhez útkeresés és tudáshiány is társult. E megállapítás vizsgálata érdekében 2024-ben egy nem reprezentatív kutatást végeztem, amely során a bevont vállalatok esetén a probléma igazolást nyert. Az Európai Unió 2025-ben az Omnibusz-csomag elfogadásával az európai versenyképesség növelése érdekében lazított a szabályozásokon és a kitűzött határidőkön. Ezek a változások a magyarországi jogszabályokban is átvezetésre kerültek. A tanulmány célja, hogy magyarországi viszonylatban vizsgálja meg az ESG múltbeli, jelenlegi és jövőbeni szerepét. A múlt bemutatására a 2024-es kutatásom kvalitatív és kvantitatív eredményei szolgálnak, míg a jelen és jövő szemléltetése a jogszabályok és felhasznált szakirodalmak segítségével valósul meg. A kutatás és a jelenlegi szabályozás alapján az látható, hogy az ESG megkerülhetetlen és fontos részévé vált a vállalatok életének, még abban ez esetben is, ha nem tartoznak a jogszabályok hatálya alá, amelynek okát az értékláncokban elfoglalt helyzetük magyarázhatja.

Kulcsszavak: ESG, fenntarthatóság, értéklánc, beszállítói lánc

JEL-kódok: Q58, O16, G32

Abstract:

In 2024, ESG became an important focus for Hungarian companies. It was shaped by the European Union's new regulations and their later adoption into national law. For many firms, these rules brought heavy administrative work and practical confusion, as clear instructions and expertise were often missing. To understand the situation, I carried out a small, non-representative survey that confirmed the same problems among the participants. A year later, the European Union introduced the Omnibus package to boost competitiveness by softening deadlines and simplifying certain requirements. These adjustments were soon mirrored in Hungarian law. This paper looks at the changing role of ESG in Hungary, drawing on both past research and current legislation. The purpose of this paper is to analyse the evolution and significance of ESG in Hungary – its past, present, and future. The qualitative and quantitative results of my 2024 research illustrate the past, while the current and future perspectives are discussed through legislation and relevant academic sources. Based on the findings and the existing regulations, ESG has become an essential and unavoidable part of corporate life in Hungary, even for companies not directly bound by law, mainly due to their position within the value chain.

Keywords: ESG, sustainability, value chain, supply chain

JEL Codes: Q58, O16, G32

1. Bevezetés

A fenntarthatóság és az ESG (Environmental, Social and Governance) (United Nations Principles for Responsible Investment, 2006) a gazdasági élet egyik meghatározó témájává vált. A vállalatok a működésükbe folyamatosan integrálják a terület dimenzióit, amely annak ellenére, hogy hosszú folyamat, mégis a vállalatok versenyképességének egyik kiemelt tényezőjeként került az előtérbe. Ez már túlmutat az aktuális szabályozási környezet által gyakorolt nyomáson, mivel jelenleg ez már számos vállalati stratégia részét képezi, illetve magában foglalja a befektetők, a fogyasztók és a társadalmi környezet elvárásainak integrálását a vállalati működésbe.

A történelmi visszatekintés alapján megállapítható, hogy az Európai Unió már a 2000-es évektől jelentős figyelmet és erőforrásokat fordított arra, hogy átfogó direktívákat és szabályozásokat alkosson meg az EGT-n belüli gazdasági szereplők számára ezen a területen. Ennek a munkának az eredményeként született meg az NFRD (Directive 2014/95/EU, 2014), CSRD (Directive (EU) 2022/2464, 2022) és a CS3D (Directive (EU) 2024/1760, 2024) is. Kiemelendő, hogy a megalkotott direktívák a vállalatok életében újfajta kihívásként jelentek meg, amelyek nem csupán a fenntartható szemléletet, hanem az annak követésével és beépítésével kapcsolatos adminisztrációs terheket is magában foglalják. Ezek összessége ennek ellenére nemcsak költségként, hanem versenyképességi tényezőként is előtérbe került, amely befolyásolja a vállalat megítélését befektetői és társadalmi szempontból.

A magyarországi környezetben a direktívák kodifikálása törvényhozói nyomásra már 2024-ben megkezdődött. Ennek hatására az ESG integrálása a magyarországi gazdasági szereplők életében már korán elindult, így támogatva a gazdasági szereplők versenyképességét az Európai Unió közös piacán. Az EGT országokban ez pozitív példaként értelmezhető az EU által megalkotott fenntarthatósági direktívák kodifikálásával kapcsolatban.

2024-ben egy kutatás keretében – amely jelen tanulmány alapjául is szolgál – azt vizsgáltam, hogy a magyarországi vállalatok mentálhigiénéjére miként hat a jogalkotók által megalkotott ESG-szabályozás. Ezzel párhuzamosan arra is kerestem a választ, hogy a morális célok mellett a vállalatok mennyire hajlandóak pénzügyi erőforrásokatallokálni a fenntarthatóság integrálása érdekében a meglévő működési modelljükbe. Ez azért volt érdekes kérdés számomra, mert a törvényhozás által elfogadott jogszabályok nem csupán megfelelési kötelezettséget róttak a gazdasági szereplők részére, hanem egy teljesen új univerzumként átkarolták az egész működésüket. Azt természetesen nem szabad elfelejteni, amely sejthető is volt, hogy a különböző szinteken lévő vállalatok és cégek számára nem ugyanazt a fogalmi és cselekvési tervet fogalmazták meg a jogalkotói elvárások, azonban ezzel akarva akaratlanul minden szereplő életében megjelent a fenntarthatóság és az ESG fogalma.

A kezdeti lelkesedés az EU gazdasági szereplői számára problémás kötelezettséggé vált, amelynek nehézségeire a gazdasági szereplők hamar felhívták az Európai Unió döntéshozóinak figyelmét. Ennek a materializálódása a 2024. decemberében megszületett Draghi-jelentés (Draghi, 2024) is, amelynek következő állomása a 2025-ös Omnibusz javaslatcsomag (European Commission, 2025), majd annak elemeinek az elfogadása. A javaslatcsomag a fenntarthatósági tanácsadókat hidegzuhanyként érte és számukra a meglévő szabályozások lazítása visszalépést jelentett. Ennek ellenére a munka nem állt meg, mivel a változás nem szüntette meg, hanem átstrukturálta a meglévő tennivalókat.

A tanulmány célja, hogy megvizsgálja az ESG múltját, jelenét és jövőjét a magyarországi környezetben. Ennek érdekében áttekinti a fenntarthatóság főbb állomásait, az Európai Unió főbb direktíváit, a magyarországi jogszabályokat és az érintett szereplőket. A nem reprezentatív kutatás eredménye a vizsgált gazdasági szereplők gondolkodásának lenyomataként értelmezhető, amelyet jelenként is lehet szemlélni az Omnibusz javaslatcsomag összefüggésében. Végül a tanulmány felvázolja a jövő lehetséges dimenzióit, rámutatva arra, hogy a fenntarthatóság és az ESG már nem csupán egy vágy, hanem a gazdasági környezet mindennapjainak szerves része.

2. Szakirodalmi áttekintés

2.1. Az fenntarthatóság és az ESG múltja

Egyesek szerint a fenntarthatóság első ismert írásban történő megfogalmazását Hans Carl von Carlowitz a *Sylvicultura Oeconomica* 1713-as művében tette meg, amelyben „continuirlische, beständige und nachhaltige Nutzung”-ként (Carlowitz, 1713, p. 105) írta le a hosszútávú erdőgazdálkodás alapelvét, amely szabad fordításban „Folyamatos következetes és fenntartható használat” (Carlowitz, 1713, p. 105, saját fordítás).

Számos jelentős dátum és esemény kapcsolódik a fenntarthatóság és az ESG mai megfogalmazásához, amelynek egyik korai állomása az ENSZ alapokmánya (United Nations, 1945). Erdemes azonban kiemelni az ENSZ közgyűlése által 1960-ban meghirdetett globális programot (United Nations, 1962), amely alapot teremtett a 2000-ben ugyancsak az ENSZ által meghirdetett Millennium Fejlesztési Célok (United Nations, 2000) számára. A Millenniumi Fejlesztési Célok még nem fogalmazták meg a fenntarthatóság és az ESG definícióját, de már világosan rögzítették azt, hogy a társadalom számára kiemelten fontos fenntarthatóság kérdése.

A 2002-es Johannesburgi Fenntartható Fejlődés Világtalálkozón (United Nations, 2002) kiemelt célként definiálták a fenntarthatóságot. Ennek három fő pillére került meghatározásra úgymint a gazdasági, a szociális és a környezetvédelmi pillér, amelyek nagyon szorosan és elválaszthatatlanul összefüggenek egymással (Swart et al., 2003). Egy negyedik pillér is definiálásra került, amely az intézményi láb, de az nem került kiemelten kezelendő területnek. Ez a találkozó már egy markáns előzményként szolgál a fenntarthatóság, az ESG és a Taxonomy gondolkodás fejlődésében.

Az ESG első írásos formában két évvel a Johannesburgi találkozó után az ENSZ által kiadott, „Aki gondoskodik, az nyer” (Who Cares Wins) című jelentésben jelent meg. Az ENSZ ebben már azt fogalmazta meg, hogy a környezetvédelmi, társadalmi és a vállalatirányítási tényezők már nem csupán egy etikai elvárás, hanem ezek a vállalatok megítélésének az egyik alapja, úgymint fenntartható befektetés egyik értékelési szempontja (Schoenmaker & Schramade, 2019), amely a befektetők számára kiemelt információt hordozhatnak (United Nations Global Compact, 2004).

Rióban NSZ Fenntartható Fejlődés Konferenciáját (más néven: Rio +20), ahol a résztvevők meghatározták a fenntarthatósági politika mérföldköveit, amelynek másik fontos eredménye a „The Future We Want” címmel ellátott konferencia záródokumentum. Ebben a dokumentumban a résztvevők célul tűzték ki a Fenntartható Fejlődési Célok kidolgozását (United Nations, 2012). A konferencián megfogalmazott ajánlások alapján 2013. július 9-én az ENSZ közgyűlése a A/RES/67/290 számú határozattal az ENSZ Gazdasági és Szociális Tanácsa keretében létrehozta a Fenntartható Fejlődés Magas szintű Politikai Fórumát (angolul High-Level Political Forum on Sustainable Development – HLPF) (United Nations General Assembly, 2013). A fórum számos nehézséggel küzdött úgymint korlátozott kapacitások a végrehajtás során, torzító hatás problémája az önkéntes nemzeti jelentések körüli gondok, valamint koordinációs problémák (Dodds & Donoghue, 2016). A számos nehézség mellett azonban megteremtette a lehetőségét a strukturált párbeszédnek, továbbá létrehozott egy globális fórumot a fenntarthatóság vonatkozásában. További elért eredmény az, hogy lerakta a Fenntartható Fejlődési Célok ellenőrzési metodikájának alapjait, valamint segített politikai átláthatóságot adni a fenntarthatóság fogalmának, amelyhez tudományos alapokon biztosított szakpolitikai támogatást.

Az Európai Unió 2014-ben a 2014/95/EU direktíva elfogadásával közzétette az NFRD-t, amely a nagyvállalatok számára előírta a nem pénzügyi – ESG központú – jelentéstételt, ezzel létrejött az első uniós szintű fenntarthatósági keretrendszer.

Következő fontos lépés az ENSZ Közgyűlése által 2015-ben elfogadott Agenda 2030 volt. Ennek keretében egy globális frame került elfogadásra a fenntarthatóság jegyében, amely alapja a 17 Fenntartható Fejlődési Cél definiálása (angol rövidítés: SDG). A célokat a társadalmi és a gazdasági dimenziók közös metszete fogalmazta meg, így a két terület integrációja

teremtette meg az új követendő irányt (United Nations, 2015a). Ugyanennek az évnek decemberében elfogadásra került a Párizsi Klímaegyezmény, amelynek célját olyan kötelező jogi vállalások adták, mint például a globális átlaghőmérséklet-emelkedést 2 °C alatt tartása és vele párhuzamosan 1,5 °C-os globális felmelegedési határértékének betartása, valamint bevezette a nemzeti vállalások rendszerének intézményét (angol rövidítés: NDC) (United Nations, 2015b).

Az Európai Bizottság által 2019-ben elfogadásra került European Green Deal stratégia. Ennek fő célja a 2050-es klímasemlegesség elérése, amely párosul az erőforrások hatékonyabb és fenntarthatóbb modellen alapuló felhasználásával. Ez tekinthető az Európai Klímátörvény jogi alapjának, amely már 2030-ra tesz egy 55%-os karbonkibocsátás csökkentési vállalást. További fontos eredményként említhető a körforgásos gazdaság támogatása, a tiszta energia kutatása és felhasználása, a biodiverzitás védelme, a közlekedés zöldítése stb., valamint az ezekhez kapcsolódó stratégiák és horizontális szakpolitikai tevékenységek kidolgozása (European Commission, 2019).

A fenntarthatóság és ESG aktuális helyzetének vizsgálata előtt indokolt a terület fogalmi keretének áttekintése, amely a tanulmány végén, a Melléklet részben kerül bemutatásra.

2.2. A fenntarthatóság és az ESG jelene

A fenntarthatóság és az ESG keretrendszere az európai, így a magyarországi gazdasági és vállalatirányítási gondolkodás, továbbá diskurzusok központi témájává vált. Ebben a folyamatban a 2024-2025-ös év egy nagy változást hozott, mivel az Európai Unió felismerte azt, hogy vállalatok életében a fenntarthatóság, az ESG és ezeknek az adminisztrációja jelentős terhet képviselnek, amelyeket különösen a kis- és középvállalatok nagyon nehezen tudnak vállalni. Ezt felismerve 2024. decemberében kijött Draghi-jelentés is megfogalmazta, amelyben a terület túlszabályozott működését szemlélítve az ebből eredő globális EU-s versenyhátrányok is bemutatásra kerültek (Draghi, 2024). A kiadott jelentés egyik megállapítása az volt, hogy az ebből eredő versenyhátrányok befolyással bírnak a vállalatok alapvető működésére és innovációs tevékenységére.

A jelentés hatására az Európai Bizottság 2025. február 26-án az „Omnibusz” javaslatcsomag formában közzétette a válaszát, amelynek kiemelt célja az adminisztratív terhek csökkentése és az érintettek körének szűkítése. Ezzel a CSRD hatálya szűkítésre került, és a beszállítói láncok adatbekérése sokkal flexibilissé vált, amelyhez párosult a kötelező jelentéstételi határidők kitolásának tervezete is. Az Európai Parlament következő lépésként 2025. április 3-án elfogadta a „stop-the-clock” elemet, amely nem jelentett mást, mint a jelentéstételben megfogalmazott követelmények életbe lépésének korábban megfogalmazott eltolását. A folyamat zárásaként az Európai Unió Tanácsa 2025. június 23-án jóváhagyta az ajánlásokat és elfogadta a kidolgozott folyamatot.

A változások ellenére nem szabad figyelmen kívül hagyni azt, hogy ez EU klímapolitikája, annak céljai, az EU Taxonomy rendelet, valamint a fenntarthatóság jegyében született pénzügyi szabályozások (úgy mind SFDR), érintetlenül maradtak. Ez tulajdonképpen azt mutatja, hogy a fenntarthatóság és az ESG szabályozásában nem visszalépés, hanem inkább racionalizáló lépések valósultak meg.

Az Európai Unió által megalkotott szabályozások a tagállamokban különböző módon kerültek kodifikálásra. Magyarországon a folyamatot állami szinten a Szabályozott Tevékenységek Felügyeleti Hatósága (SZTFH) koordinálja, amelybe beletartozik az ESG tanácsadói képzések felügyelete és a szükséges ESG akkreditációs rendszereknek a kialakítása és ellenőrzése, de az látható, hogy a magyarországi jogszabályok követik az Európai Unió által elkészített szabályozási elgondolásokat.

Az elvégzett kutatásom (Szabó, 2025) (lásd 3. fejezet) és más vizsgálatok általánosságban azért rávilágítanak arra, hogy a fenntarthatóságot a gazdasági szereplők nem egy stratégiai elvárásaként, hanem inkább egy megfelelési kötelezettségként tekintenek rá. A 2025-ben történt változásokat számos vállalati szereplők úgy élték meg, hogy hátra dőlhetnek és lassíthatják a

fenntarthatósági rendszerük kialakítását, azonban a beszámolási érintettséggel rendelkezők körének szűkítése nem jelenti azt, hogy ezt megtehetik. Ennek az az oka, hogy a nagy és multinacionális vállalatok továbbra is érintettek maradtak, és számukra fontos a beszállítói láncuk fenntartható működése, amelyet adatbekérések formájában kérniük kell. Minderről az általuk készített beszámolók keretében jelentéstételi kötelezettségük van.

Ezzel párhuzamosan, ahogy fent is említésre került, a pénzügyi szektor sem lépett hátra, így a bankok, a befektetők, azaz pénzügyi szereplők továbbra is elemzik és értékelik a vállalati finanszírozások fenntarthatóságát. A klímakockázat csökkentése érdekében, az Európai Unió felügyeleti elvárásainak szigorítása miatt és a hitelminősítések vizsgálata folyamán egyre markánsabb hangsúlyt kap a fenntarthatóság, azaz az ESG vizsgálata.

Ha visszakanyarodunk a magyarországi ESG környezetre, akkor érdemes pár szót ejteni a 2025-ös változások hatására az ESG tanácsadói piacon. Az egyértelműen látható, hogy az „Omnibus” javaslatcsomag elemeinek elfogadását, mind a jogalkotás, mind pedig az ESG tanácsadói piac figyelemmel kíséri. A lehetőségek a tanácsadással foglalkozó cégek számára jelenleg szűkül, az érintettséggel rendelkező vállalatok számosságának csökkenése miatt, azonban ez várhatóan csak egy rövid távú visszaesés, mivel az Európai Unió - ezzel összhangban a magyarországi jogalkotás - céljai a fenntarthatósággal és az ESG-vel kapcsolatban közép és hosszú távon nem változtak.

Az ESG és a fenntarthatóság jelene azt mutatja, hogy ezek a témák látszólag gyengülnek, viszont közép és hosszú távon, újra struktúrálódva, a versenyképességet szem előtt tartva jelen lesznek, amelyek ugyancsak kihívások elé fogják állítani a gazdasági szereplők.

2.3. Lehetséges jövő és lépései a fenntarthatóság és ESG univerzumában

A fenntarthatóság és az ESG kapcsán a diskurzusok folyamán mindenféle aspektusból folynak a beszélgetések, hogy mi miért fontos, hogy miképp kell kinézni egy jelentésnek, azonban megjelenik az a probléma is, hogy hol is érhető el hozzá az adat valójában, viszont mélyebben nem igazán kerülnek ezek a problémák kibontásra. Ezek ellenére ez egy nagyon fontos kérdés, mivel a fenntarthatósági jelentések alapja az adat, amelyeket össze kell gyűjteni a jelentést tevő cégek vonatkozásában, amely nem kis feladat a vállalatok részére. Jelenleg az egyik legnagyobb gát az, hogy a vállalatok által használt ERP rendszerek alapvetően a figyelmet a pénzüggel és az üzletmenettel kapcsolatos adatok nyilvántartására és kezelésére fordítják. Az előző fejezetben már megfogalmazott probléma miatt, miszerint a vállalatok részére ez egy kötelezettség, ezáltal a digitalizáció a fenntarthatósági adatok vonatkozásában még nem központi téma, így az adatgyűjtés jelenleg az esetek nagy százalékában még kézzel történik. Mivel a fenntarthatóság nem került le a napirendről, így a jelentések készítéséhez szükséges adatok gyűjtése megkerülhetlenné fog válni, amely magával hozza azt is, hogy a digitalizáció folyamatában ezt szükséges lesz beépíteni.

Széles körben foglalkoznak ennek a problémájával, mivel a meglévő rendszereket átalkotni, a meglévő üzleti folyamatokat módosítani vagy teljesen új rendszereket bevezetni hatalmas összeget jelentenének a vállalatok életében. Ezért látható az, hogy a digitalizáció a jövőképp egyik kiemelt pilléré válik. Magyarországon ezek miatt a törvényalkotás célja egy olyan ESG platform létrehozása, amelyre a gazdasági szereplők önként vagy a kötelezettségüknek megfelelően egységes formátumban fel tudják tölteni a fenntarthatósági jelentésüket, amely segíti a közzétett adatok egységesítését és formalizálását.

A 2025-ös események ellenére a vállalatok számára a kettős lényegesség elve meghatározó lesz, mivel, ha egy megfelelő materialitási térképet szeretnének kialakítani azért, hogy a fenntarthatósági stratégiájuk megfelelő legyen, ahhoz a kettős lényegesség elvét felhasználva kell a térképet hozzá igazítani az iparági sajátosságaikhoz.

A fenntarthatóság és ESG megvitatása esetén nem szabad kihagyni a geopolitikai szempontokat, mivel az egy több szereplős színtér, ahol verseny egyik meghatározó részét képezi a

terület. Ha kitekintünk az Európai Unió határain túlra, akkor más országok és integrációs szervezetek másképp közelítenek a fenntarthatóság kérdéséhez. Egyik ilyen példa az Egyesült Államok, aki politikailag nagyon megosztott, ahol még a különböző adminisztrációk különböző módon értelmezik a globális felmelegedés kérdését, míg mások, egy olyan eszközként értelmezik, amely segítségével versenylőnyre és modernizációra tehetnek szert a globális piacokon.

Magyarország esetén két fő tényező határozhatja meg a jövőt. Az egyik az, hogy Magyarországnak követnie kell az Európai Unió által megalkotott jelenlegi és jövőbeni szabályokat, amely egy folyamatos monitorozási tevékenységet jelent a magyarországi jogalkotók számára. A másik fontos terület abból adódik, hogy Magyarország egy nyitott gazdaság, így az értékláncok vonatkozásában exportorientált gazdaság, így alkalmazkodnia kell az ellátási láncok folyamatosan változó követelményeihez a fenntarthatóság és ESG szempontjából. Ezt annak ellenére meg kell tenniük, hogy bizonyos esetekben a magyarországi szabályozások nem annyira szigorúak, mint a nemzetközi elvárások.

A jövő latolgatása esetén a pénzügyi szektort mindenképp érdemes megemlíteni, mivel a szektor szerepe nem gyengülni, hanem erősödni látszik ezen a téren. Ez érzékelhető a hitelbírálatok, és a finanszírozási döntések esetén is. Ennek hatására a fenntarthatóság és az ESG költsége beépül ezekbe a folyamatokba, ezáltal a vállalatok tőkeallokációs képességébe is, ezzel ösztönzően hat a jövőbeni ESG rendszereknek a kialakítására és implementálására.

3. A kutatás

2024-ben kvantitatív kérdőíves felmérés keretében a vállalatok gondolkodását vizsgáltam az ESRS nézőpontjából. Az adatfelvétel a kerdoivem.hu on-line platformon került kialakításra "Fenntarthatóság az ESRS tükrében" (Szabó, 2024) címen. A kérdőív kitöltésének határideje 2024 október 15-én ért véget. A kutatás eredménye 2025-ben a miskolci OTDK keretében történt bemutatásra a „Vállalatok fenntartható gondolkodása az ESRS nézőpontjából” munkámban (Szabó, 2025). A kutatás nem kizárólag egy adott vállalati méretre vagy területre összpontosított, hanem a Magyarországon működő vállalatok fenntarthatósággal kapcsolatos gondolkodására. A vizsgálat központi elgondolása az volt, hogy a vállalatok által készítenő fenntarthatósági jelentések, amelyek az ESRS keretrendszerre épülnek, milyen mértékben képesek szemléltetni a vállalatok fenntarthatóság érdekében tett lépéseit.

A kutatás kiinduló koncepciója az volt, hogy az ESRS keretrendszer alapján egy kérdőíves felmérés keretében a vállalatok választ adnak az általuk a fenntarthatósággal kapcsolatban elvégzett tevékenységeikre. A kérdések az ESRS standardjai alapján történtek megfogalmazásra, így a vállalatok az ESRS szempontjából válaszoltak a kérdésekre függetlenül attól, hogy valójában ismerték volna az ESRS keretrendszert. Az EFRAG által készített ESRS keretrendszer teljes egészének felmérése egy óriási feladatnak bizonyult, ezért szükségessé vált a vizsgálati fókusz szűkítése.

Ennek megfelelően a kérdőív felépítése a következő volt:

- „Vállalatok informáltsága a fenntarthatóság témájában
- Vállalatok cselekvési hajlandósága a fenntarthatóság érdekében
- Vállalatok pénzügyi finanszírozási hajlandósága a fenntarthatóság érdekében
- Vállalatok értékláncainak monitorozási igénye a fenntarthatóság érdekében” (Szabó, 2025, p. 24)

„A kérdések az ESRS 1 Általános követelmények, ESRS 2 Általános közzététel, ESRS E1 Éghajlatváltozás és az ESRS E2 Szennyezés fejezetekből kerültek megfogalmazásra.” (Szabó, 2025, p. 24)

Az adatgyűjtés számos nehézségbe ütközött. A kérdőívet 803 vállalat kapta meg e-mailben, amely során figyelmet fordítottam a duplikált kiküldés elkerülésére, így ennek a lehetősége kizárására került. Az e-mail adatok honlapokról, vállalati információs adatbázisokból, HUB-ok címlistájáról stb. kerültek kiválasztásra. A kiküldés nagy száma ellenére összesen 74 kitöltés valósult meg, ezzel a válaszadási arány 9,125% volt (Szabó, 2025, p. 25), ami alapján a kutatás

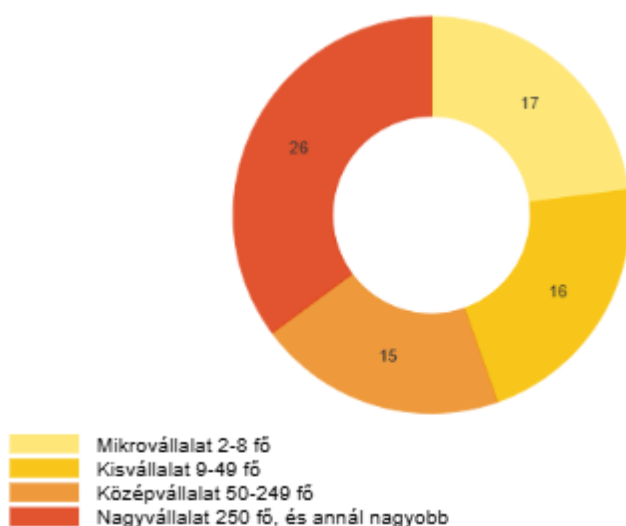
nem tekinthető reprezentatívnak. A kitöltő vállalatok nem kerültek regionális szűkítésre, elhelyezkedésüket az 1. ábra szemlélteti.



1. ábra: Vállalatok regionális elhelyezkedése

Forrás: Szabó (2025, p. 26)

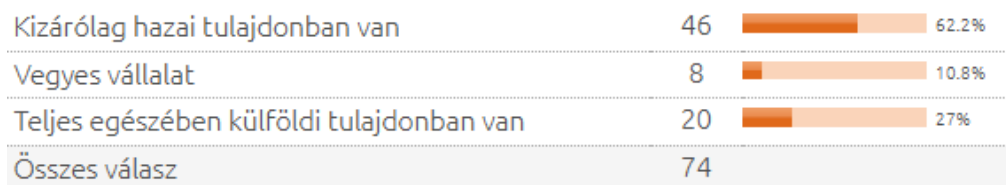
A válaszadásban részt vevő vállalatok mérete változatos képet mutatott. A kutatás során a bevonni kívánt vállalatok mérete nem képzett kiválasztási kritériumot, a kialakult megoszlást a 2. ábra mutatja.



2. ábra: A válaszadó vállalatok méret szerinti megoszlása

Forrás: Szabó (2025, p. 26)

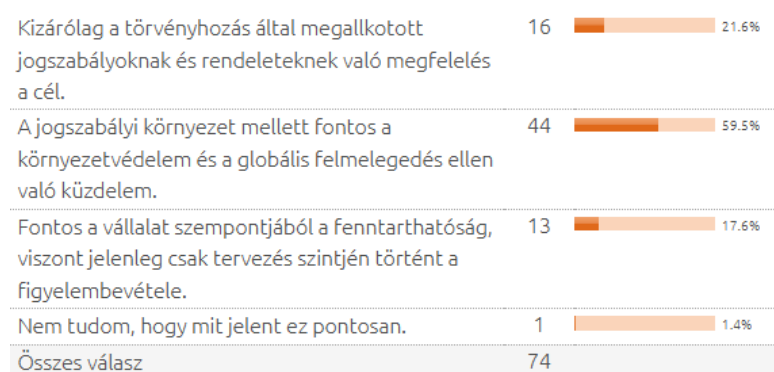
A tulajdonosi struktúrára vonatkozólag sem történt megkötés a felmérés során, ennek megfelelően a kitöltésben résztvevő vállalatok tulajdonviszonyát a 3. ábra mutatja be.



3. ábra: A válaszadó vállalatok tulajdonosi struktúrája

Forrás: Szabó (2025, p. 27)

A tulajdonviszonyt áttekintve egyértelműen kirajzolódott, hogy a fenntarthatóság kérdése mind a hazai és nem hazai vállalatok esetén kiemelten kezelendő terület a válaszadók részéről. Ezt a fenntarthatóság fontosságára vonatkozó kérdések válaszai is megerősítették, amelyet a 4. ábra szemléltet.



4. ábra: A fenntarthatóság mennyire kulcsfontosságú a vállalatok számára

Forrás: Szabó (2025, p. 27)

A munka elején már érezhető volt, hogy bár a vállalatok fontosnak tartják a fenntarthatóságot, mégis minimális emberi vagy pénzügyi erőforrást kívánnak biztosítani a hozzá kapcsolódó tevékenységeik elvégzéséhez.

Ennek vizsgálata céljából a kérdések három csoportba kerültek besorolásra:

1. a fenntarthatóság jelentősége a vállalatok számára,
2. a vállalatok hajlandósága a pénzügyi erőforrások biztosítására a fenntarthatósággal kapcsolatos tevékenységeik kialakítása érdekében,
3. vállalatok hajlandósága a beszállítói láncuk monitorozásának érdekében a fenntarthatóság jegyében.

A válaszok kiértékelése statisztikai módszerekkel történt, amelynek során egyes kérdések esetén korrelációs vizsgálatot is alkalmaztam.

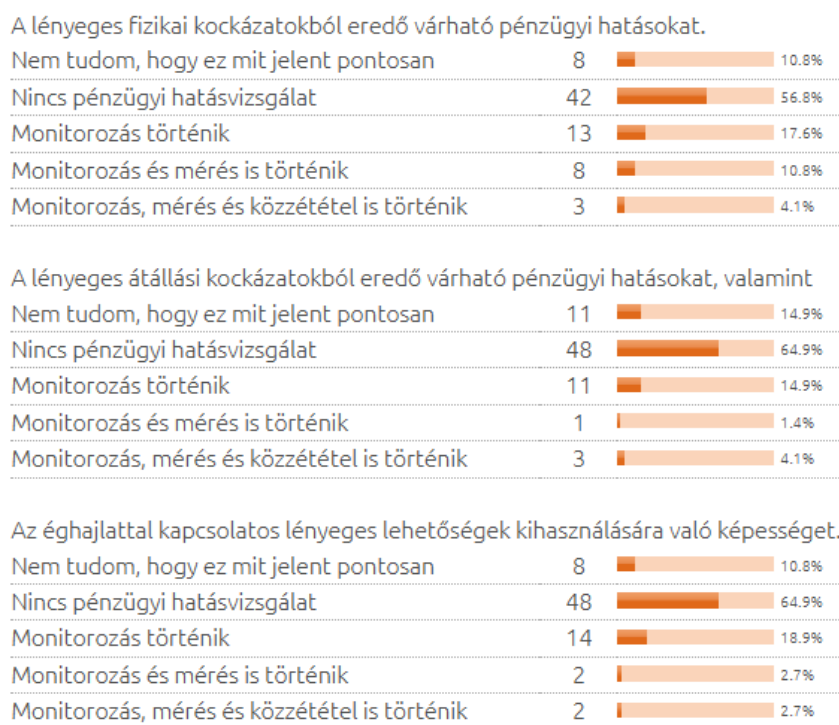
A fenntarthatóság jelentőségét a vállalatok által elfogadható globális felmelegedés hőmérséklet változása is megerősíti, amelynek eredményét az 5. ábra szemlélteti. Ez a felmérésbe bevont vállalatok tájékozottságát is mutatja a témával kapcsolatban (60,8%).



5. ábra: A vállalatok számára elfogadható hőmérséklet-emelkedés

Forrás: Szabó (2024)

Mindazonáltal amikor emberi vagy pénzügyi erőforrásokat kellett volna biztosítaniuk a vállalatoknak a fenntarthatósági tevékenységek megvalósítása és monitorozása érdekében, akkor már nem mutattak rá megfelelő hajlandóságot. Ezt erősíti meg a kockázatkezeléssel kapcsolatos kérdésekre adott válaszok, amelyet a 6. ábra jelenít meg



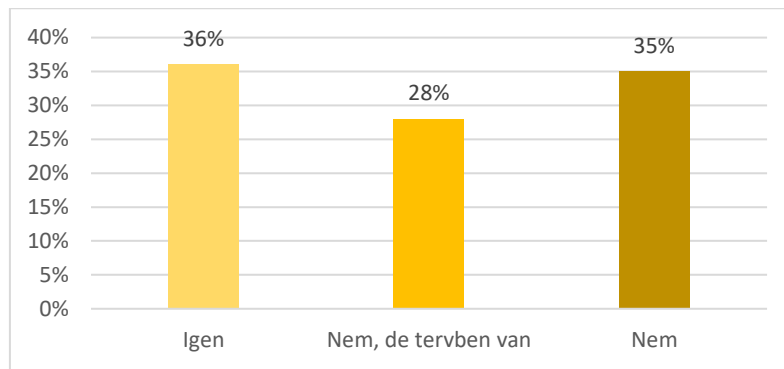
6. ábra: A vállalatok kockázattal és éghajlat változással kapcsolatos tevékenysége
 Forrás: Szabó (2024)

A válaszokból jól látható, hogy a válaszadásba bevont cégek 56,8%-ban a fizikai kockázatokból eredő pénzügyi hatásokat nem vizsgálják, az átállási kockázat miatt fellépő pénzügyi hatásokat úgyszintén nem vizsgálják 64,9%-ban, továbbá az éghajlat változással kapcsolatos pénzügyi hatásvizsgálatot sem végzik el 64,9%-ban. Ugyan ezt az eredményt hozta a globális felmelegedéssel kapcsolatos intézkedések költségvetésének meglétével kapcsolatos kérdés is, amelynek eredményét a 7. ábra prezentálja.



7. ábra: A vállalatok globális felmelegedéssel kapcsolatos intézkedéseinek költségvetési háttere
 Forrás: Szabó (2024)

A ténylegesen végzett vállalati tevékenységek esetében az látható, hogy a vizsgálat időszakában összesen 63%-ban nem végeznek semmilyen munkát, azonban ezt árnyalja az, hogy a vizsgált vállalatok 28%-a már tervezi az üzleti folyamatainak átvizsgálását a fenntarthatóság jegyében, amelyet a 8. ábra szemléltet.



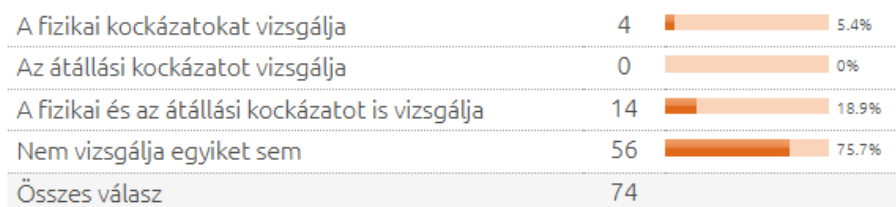
8. ábra: A vállalati üzleti folyamatoknak belső átvizsgálása a fenntarthatósággal kapcsolatban
 Forrás: Szabó (2024)

A beszállítói lánc monitorozására vonatkozó kérdés esetén is hasonló mintázat volt megfigyelhető, azaz a vizsgált időszakban a válaszadók 64,9%-a nem kért be semmilyen fenntarthatósággal kapcsolatos adatot a meglévő beszállítóiktól. Ez azért mutat figyelemre méltó eredményt (9. ábra), mert a beszállítói lánc vizsgálata és átláthatósága a fenntarthatóság dimenziójának egyik fontos elemét képezi.



9. ábra: A vállalatok beszállítói láncuk estén végzett fenntarthatósággal kapcsolatos információ bekérésének hajlandósága
 Forrás: Szabó (2024)

A kérdőív egy másik kérdése is ezt erősíti meg, amely arra keresi a választ, hogy a felmérésbe bevont vállalatok a fenntarthatósághoz kapcsolódó fizikai és átállási kockázatok elemzése során vizsgálják-e a szállítókkal és a vevőkkel kapcsolatban felmerülő lehetséges pénzügyi hatásokat. Az eredmények alapján megállapítható, hogy a válaszadók 75,7%-a egyáltalán nem vizsgálja ezeket a hatásokat, ami arra utal, hogy a vizsgált időszakban a válaszadók nem azonosították azokat releváns kockázati tényezőként (10. ábra).



10. ábra: A vállalatok fizikai és átállási kockázat pénzügyi hatásának vizsgálata a vállalat vevői és szállítói esetén
 Forrás: Szabó (2024)

A kutatás kiértékelése követően 2024 decemberében megjelent a Draghi-jelentés, amely szintén alátámasztja a kutatás eredményét. A jelentés az Európai Unió versenyképességének fenntartható megőrzése érdekében született, amely megállapította, hogy a fenntarthatósággal kapcsolatban megnövekedett adminisztratív kötelezettségek elviselhetetlen terhet tesznek a vállalatok számára, így azok csökkentése elkerülhetetlen.

4. Összefoglalás és következtetések

A cikk célja a fenntarthatóság és az ESG múltjának, jelenének és jövőjének bemutatása volt. Szemléltetésre kerültek a főbb fogalmak (lásd melléklet) és a nemzetközi és európai uniós fejlődési korszakok, amely metszetében a magyarországi szabályozási környezet és a gazdasági szereplők előtt álló kihívások is felvázolásra történtek.

A fenntarthatóság egészen a 18. századig is visszanyúlik, amelyet követett az ENSZ különböző programjai és eseményei, úgymint Agenda 2030, az SDK-k, Párizsi megállapodás, EU-s direktívák és regulációk (NFRD, CSRD, CS3D, EU Taxonomy, SFDR, ESRS stb.), amelyek egy keret- és normarendszert hoztak létre, amelyek még ha nem is minden esetben stratégiai szempontból, de már részét képezik a vállalati életnek.

A magyarországi jogalkotás a többi tagállammal ellentétben korán reagált a kihívásokra, amely a megalkotott jogszabályokban és követelményekben is látszódott. A jogalkotásban és a jogalkotói felügyeletben kiemelt szerepet játszik a Szabályozott Tevékenységek Felügyeleti Hatósága, amely szerencsére nem csak formálisan, hanem operatíván is támogatja a gazdasági szereplőket ezen a téren. Ez megmutatkozik a jogszabályok kodifikálási folyamatában, az ESG képzési rendszerek kialakításában és felügyeletében, illetve a tanácsadói képzésekben és azok akkreditációkban. Természetesen ezek teherként is ránehezedenek a magyarországi gazdasági szereplők vállára, amely feszültséget generál a működésükben.

A 2024-es kutatásom, amely egy ESRS alapján készült kérdőíves nem reprezentatív felmérés volt, egyértelműen alátámasztja azt, hogy a vállalatok számára ez feszültséget és nehézséget jelent, viszont pozitív oldalról nem elhanyagolható számukra ez addig a pontig, amíg pénzügyi és humán erőforrás allokálásra nem kerül a sor. Ez egyfajta kettősség, amit felismerve az SZTFH jelenleg is számos segítséget biztosít a gazdasági szereplők számára (pl.: SZTFH ESG Portál).

A Drgahi-jelentés és az azt követő európai uniós intézkedések a versenyképesség javítása érdekében csökkentette az adminisztratív terheket, szűkítette ezzel az érintettek körét és számos esetben eltolta a kötelező jelentéstételi határidőket. Ez nem jelentette azt, hogy mindenki hátra dőlhet, mivel a nagy és multinacionális vállalatok továbbra is kötelezettek maradtak, csupán struktúrálódás, és ütemezés megváltoztatása valósult meg a fenntarthatóság és az ESG vonatkozásában.

A cikk, a kutatás, a jelen és jövőkép alapján kiemelt jelentőséggel ruházza fel a digitalizáció elkerülhetetlenségét az adminisztratív terhek csökkentése céljából. Ezzel a fenntarthatóság integrálására kerülhet a vállalatok jelenlegi informatikai ökoszisztémájába.

A digitalizáció mellett bemutatásra került az, hogy a pénzügyi szektor számára továbbra is kiemelt terület a fenntarthatóság, amely a finanszírozási döntések elbírálása során is megjelenik, ezzel direkt hatást gyakorolnak a vállalatok tőkeallokációs képességére.

Összességében megállapítható, hogy a fenntarthatóságot és az ESG-t nem célszerű csupán jogszabályi megfelelési kényszerként felfogni, hanem indokolt azt beépíteni a vállalatok stratégiai gondolkodásába, amely hozzájárulhat azok versenyképességének növekedéséhez.

Irodalomjegyzék

Agreement on the European Economic Area. (1994). *Official Journal of the European Communities*, L 1, 3–36.

[https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:21994A0103\(01\)](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:21994A0103(01))

Carlowitz, H. C. von. (1713). *Sylvicultura oeconomica, oder Hauswirthliche Nachricht und naturmäßige Anweisung zur wilden Baum-Zucht*. Braun.

https://archive.org/details/bub_gb_BHJDAAAACAAJ

- Commission Delegated Regulation (EU) 2023/2772 of 31 July 2023 supplementing Directive 2013/34/EU of the European Parliament and of the Council as regards sustainability reporting standards. (2023). *Official Journal of the European Union*, L 462, 1–701. <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:32023R2772>
- Directive (EU) 2022/2464 of the European Parliament and of the Council of 14 December 2022 amending Regulation (EU) No 537/2014, Directive 2004/109/EC, Directive 2006/43/EC and Directive 2013/34/EU as regards corporate sustainability reporting. (2022). *Official Journal of the European Union*, L 322, 15–80. <https://eur-lex.europa.eu/eli/dir/2022/2464/oj>
- Directive (EU) 2024/1760 of the European Parliament and of the Council of 13 June 2024 on corporate sustainability due diligence. (2024). *Official Journal of the European Union*, L series, 2024/1760 <https://eur-lex.europa.eu/eli/dir/2024/1760/oj>
- Directive 2014/95/EU of the European Parliament and of the Council of 22 October 2014 amending Directive 2013/34/EU as regards disclosure of non-financial and diversity information by certain large undertakings and groups. (2014). *Official Journal of the European Union*, L 330, 1–9. <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:32014L0095>
- Dodds, F., & Donoghue, A. D., & Roesch, J. L. (2016). *Negotiating the sustainable development goals: A transformational agenda for an insecure world*. Routledge. <https://doi.org/10.4324/9781315527093>
- Draghi, M. (2024). *Report on the future of European competitiveness*. European Commission. https://commission.europa.eu/topics/competitiveness/draghi-report_en
- European Commission. (2019). *The European Green Deal*. https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/priorities-2019-2024/european-green-deal_en
- European Commission. (2025, April 1). *Omnibus package*. https://finance.ec.europa.eu/news/omnibus-package-2025-04-01_en
- Regulation (EU) 2019/2088 of the European Parliament and of the Council of 27 November 2019 on sustainability-related disclosures in the financial services sector. *Official Journal of the European Union*, L 317, 1–16. <https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2019/2088/oj>
- Regulation (EU) 2020/852 of the European Parliament and of the Council of 18 June 2020 on the establishment of a framework to facilitate sustainable investment, and amending Regulation (EU) 2019/2088. (2020). *Official Journal of the European Union*, L 198, 13–43. <https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2020/852/oj>
- Regulation (EU) 2023/956 of the European Parliament and of the Council of 10 May 2023 establishing a carbon border adjustment mechanism. (2023). *Official Journal of the European Union*, L 130, 52–104. <https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2023/956/oj>
- Regulation (EU) 2023/1115 of the European Parliament and of the Council of 31 May 2023 on the making available on the Union market and the export from the Union of certain commodities and products associated with deforestation and forest degradation and repealing Regulation (EU) No 995/2010. (2023). *Official Journal of the European Union*, L 150, 206–247. <https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2023/1115/oj>
- Schoenmaker, D., & Schramade, W. (2019). *Principles of sustainable finance*. Oxford University Press.
- Swart, R., Robinson, J., & Cohen, S. (2003). Special supplement on climate change and sustainable development: Expanding the options. *Climate Policy*, 3(S1), S19–S40. <https://doi.org/10.1016/j.clipol.2003.10.010>

- Szabályozott Tevékenységek Felügyeleti Hatósága. (n.d.). *ESG hatósági tevékenység*.
<https://sztfh.hu/tevekenysegek/esg-hatosagi-tevekenyseg/>
- Szabó, Cs. (2024). *Fenntarthatóság az ESRS tükrében* (Online kérdőív, nem publikált).
<https://www.kerdoivem.hu/kerdoiv/1199503335/>
- Szabó, Cs. (2025). *A vállalatok fenntartható gondolkodása az ESRS nézőpontjából* [Tanulmány bemutatva az OTDK 2025 tanulmányi versenyen, Miskolc].
- United Nations. (1945). *Charter of the United Nations and Statute of the International Court of Justice*. <https://www.un.org/en/about-us/un-charter>
- United Nations. (1962). *United Nations development decade: A programme for international economic co-operation*. <https://digitallibrary.un.org/record/204609>
- United Nations. (2000). *United Nations Millennium Declaration*.
<https://www.ohchr.org/en/instruments-mechanisms/instruments/united-nations-millennium-declaration>
- United Nations. (2002). *Report of the World Summit on Sustainable Development: Johannesburg, South Africa, 26 August–4 September 2002*.
<https://digitallibrary.un.org/record/478154>
- United Nations. (2012). *The future we want: Outcome document of the United Nations Conference on Sustainable Development (Rio+20)*.
<https://sustainabledevelopment.un.org/rio20/futurewewant>
- United Nations. (2015a). *Transforming our world: The 2030 Agenda for Sustainable Development*. <https://sdgs.un.org/2030agenda>
- United Nations. (2015b). *Paris Agreement*.
https://unfccc.int/sites/default/files/english_paris_agreement.pdf
- United Nations. (2015c). *Voluntary national reviews – High-Level Political Forum*.
<https://hlpf.un.org/vnrs>
- United Nations. (2023). *Global sustainable development report 2023: Transformation for sustainable development in an interconnected world*. <https://sdgs.un.org/gsdr/gsdr2023>
- United Nations General Assembly. (2013). *Resolution adopted by the General Assembly on 9 July 2013: 67/290. Format and organizational aspects of the High-Level Political Forum on Sustainable Development*. <https://undocs.org/en/A/RES/67/290>
- United Nations General Assembly. (2015). *Transforming our world: The 2030 Agenda for Sustainable Development (A/RES/70/1)*. <https://undocs.org/en/A/RES/70/1>
- United Nations Global Compact. (2004). *Who cares wins: Connecting financial markets to a changing world*. https://www.unglobalcompact.org/docs/issues_doc/Financial_markets/who_cares_who_wins.pdf
- United Nations Principles for Responsible Investment. (2006). *What are the Principles for Responsible Investment?* <https://www.unpri.org/about-PRI/what-principles-for-responsible-investment>

Az internetes hivatkozások utolsó ellenőrzésének időpontja: 2026. március 31.

Melléklet:

Fogalomtár

- CS3D – Corporate Sustainability Due Diligence Directive: Az Európai Unió Vállalati Fenntarthatósági Átvilágítási Irányelve. Ezzel az irányelvvel az EU kötelezi a vállalatokat arra, hogy a globális értékláncaikat is világítsák át a fenntarthatóság jegyében. (Directive (EU) 2024/1760, 2024)
- CSRD – Corporate Sustainability Reporting Directive: Az EU fenntarthatósági jelentéstételi irányelve, amely a vállalatok széles körére kiszélesíti a fenntarthatósági jelentéstételi kötelezettséget (Directive (EU) 2022/2464, 2022)
- Draghi-jelentés (Draghi Report): Mario Draghi 2024-ben közzétett jelentése az EU versenyképességének megtartása érdekében (Draghi, 2024)
- EGT – Európai Gazdasági Térség: Az EU és az EFTA három tagja (Izland, Liechtenstein, Norvégia) között megvalósult megállapodás az egységes piac szabályozása miatt (Agreement on the European Economic Area, 1994)
- ESG – Environmental, Social and Governance: Fenntarthatósági keretrendszer, amely a vállalati döntések, illetve befektetői döntések esetén alkalmaznak az érintettek (United Nations Principles for Responsible Investment, 2006)
- ESRS – European Sustainability Reporting Standards: Az EU egységes fenntarthatósági jelentési standardja, amelyet az EFRAG dolgozott ki (Commission Delegated Regulation (EU) 2023/2772, 2024)
- EU Taxonomy (EU Taxonomy) – EU Taxonómia rendelet: Az Európai Unió osztályozási rendszere, amely definiálja, hogy mely tevékenység tekinthető fenntarthatónak (Regulation (EU) 2020/852, 2020)
- EUDR: Az Európai Unió erdőirtásra vonatkozó ellátási láncokra vonatkozó rendelete (Regulation (EU) 2023/1115, 2023)
- GSDR – Global Sustainable Development Report: ENSZ jelentés, amelyben az SDG-k bemutatásával a világ helyzetét értékeli. Ezt egy független szakértői csoport készíti el 4 éves ciklusonként. (United Nations, 2023)
- HLPF – High-Level Political Forum on Sustainable Development: Az ENSZ legfőbb fenntartható fejlődési platformja, amely évente értékeli az SDG célok érdekében tett lépéseket (United Nations General Assembly, 2013)
- HUB: magyarországi együttműködési és innovációs egyesülések. Ennek keretében közösen fordítanak figyelmet, a digitalizációra, innovációkra, kutatásokra, stb.
- Karbon vámok: Az Európai Unió CBAM rendelete (Regulation (EU) 2023/956, 2023)
- NDC – Nationally Determined Contribution: Párizsi megállapodás, amely keretében egy nemzetközi klímaegyezmény került kötelező érvényűen elfogadva a felek által. (United Nations, 2015b, Arts. 3–4)
- NFRD – Non-Financial Reporting Directive: az Európai Unió nem pénzügyi jelentéstételéről szóló rendelete (Directive 2014/95/EU, 2014)
- Omnibus javaslatcsomag (EU Omnibus Proposal / Omnibus Act): Mario Draghi jelentése alapján 2025. február 26-án közzétett javaslatcsomag, amely a versenyképesség érdekében javaslatot tett a fenntarthatósággal kapcsolatos érintettek körének és adminisztratív terheinek csökkentését. (European Commission, 2025)

- SDG – Sustainable Development Goals: 17 fenntartható fejlődési célok az ENSZ égisze alatt az ENSZ Agenda 2030 keretében (United Nations General Assembly, 2015)
- SFDR: Az Európai Unió pénzügyi szereplőkre vonatkozó közzétételi rendelete (Regulation (EU) 2019/2088, 2019)
- SZTFH ESG Portál: Szabályzott Tevékenységek Felügyeleti Hatósága által készített honlap, ahol a magyarországi gazdasági szereplők részér strukturált információt biztosítanak az ESG megfelelés tekintetében. (Szabályzott Tevékenységek Felügyeleti Hatósága, n.d.).
- VNR – Voluntary National Reviews: Önkéntes Nemzeti Jelentés, amely tulajdonképp az ENSZ égisze alatt zajló folyamat, ahol a különböző országok bemutatják a fenntarthatóság érdekében tett eredményeiket (Agenda 2030 jegyében). (United Nations, 2015c)